

◀ ویژگی این اثر در میان تألیفات اسلامی چیست؟

الموسوعة القرآنية تقریباً همه مواد لازم را برای تحقیقات و تألیفات محققان در خصوص مفاهیم قرآنی یکجا جمع کرده است، از این رو ممکن است با استفاده از آن، کتاب‌های زیادی در دنیای اسلام تألیف شود. بنابراین جایگاه اثر و مؤلف آن را در افق زمانی بلندمدت می‌توان دید. کتاب از همه منابع معتبر اسلامی اعم از شیعه و سنی و قدیمی و معاصر استفاده کرده و بنابراین برای همه جهان اسلام قابل استفاده است. اصولاً تحقیق و تألیف کتاب از ابتدا با چنین دیدگاه گسترده زمانی، مکانی بوده است. دو تألیف دیگر ایشان تحت عنوان نصوص فی علوم القرآن در ۱۰ جلد و نصوص الاقتصاد الاسلامی کتاباً و سنة و فقهاً در ۱۶ جلد و بیش از صد اثر دیگر ایشان در مراتب بعدی، جایگاهی در تحقیقات و تألیفات اسلامی دارد و ان‌شاءالله خواهد داشت.

◀ مدیریت اختلافات تاریخی از منظر علامه واعظ‌زاده خراسانی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

ایشان معتقد بودند هدف تقریب مذاهب اسلامی آن است که مسلمانان با حفظ اعتقادات مذهبی بر مشترکات فراوان میان خود تأکید کنند و با همدلی و اخوت اسلامی به همفکری و همکاری در جهت مصالح خود بپردازند. برای تحقق این هدف ایشان به تبعیت از آیت‌الله بروجردی بر این نظر بودند که اکنون مسأله اصلی ما در دنیای اسلام این نیست که در خصوص خلافت پس از پیامبر(ص) به مجادله برخیزیم، بلکه آن چیزی که مسأله اصلی است و ممکن و مورد نیاز است، مرجعیت علمی اهل بیت علیهم‌السلام است.

ایشان معتقد بودند هدف تقریب مذاهب اسلامی آن است که مسلمانان با حفظ اعتقادات مذهبی بر مشترکات فراوان میان خود تأکید کنند و با همدلی و اخوت اسلامی به همفکری و همکاری در جهت مصالح خود بپردازند

این نظر بعضاً درست دریافت نشده است. کسانی گمان کرده‌اند که نظر ایشان بر عدم اهمیت خلافت پس از پیامبر اکرم(ص) است. در صورتی که مسأله برعکس است. ایشان یادآوری می‌کردند که ما دلایل متقنی بر نظر خود در این باره داریم که مهم‌تر از همه حدیث غدیر است. این نیز معلوم است که غیر شیعه از ابتدا مفهوم ولایت در این حدیث و نیز سایر دلایل را به صورت متفاوت تفسیر کرده‌اند و لذا مذاهب دوگانه پدیدار شده است. اکنون بحث بر سر این موضوع به مجادله بی‌نتیجه و مضر میان ما و اهل سنت مبدل خواهد شد، زیرا پذیرفتن نظر مقابل در این خصوص از سوی هر یک از دو طایفه به معنی دست کشیدن از مذهب خود است. در واقع به لحاظ اساسی بودن امر برای هر دو طایفه، برای هیچ‌یک از دو طایفه امر کوچکی به شمار نمی‌رود و دست کشیدن از آن میسر نیست. لذا این بحث به مجادله احسن نمی‌انجامد و به سود هدف تقریب نیست.

از طرف دیگر حدیث ثقلین که بر پیوستگی و همراهی علمی اهل بیت با کتاب و سنت برای همیشه تأکید دارد مورد اتفاق شیعه و سنی است و اختلاف زیادی در تفسیر آن نیست. مرجعیت علمی در امور دینی همیشه و از جمله امروز مورد نیاز مسلمانان است و استناد به روایات امامان علیهم‌السلام برای همه فرق مسلمان مفید و مجاز است؛ همچنان که مرحوم شیخ محمود شلتوت، رئیس دانشگاه الازهر در فتوای معروف خود بر آن تأکید کرده است. بنابراین تأکید بر مرجعیت علمی اهل بیت(ع) در امور دینی امری بر خلاف وحدت نیست و از سوی همه فرق اسلامی قابل پذیرش است. امامان شیعه علیهم‌السلام در زمان خود همواره

یادنامه‌ای برای
گرامیداشت مقام علمی
استاد آیت‌الله
محمد واعظ‌زاده خراسانی

پاییز ۱۴۰۳

۱۹

